

УВОДНИК / EDITORIAL

Laboremus! 1. део: Изглед

Миле Игњатовић

Академија медицинских наука Српског лекарског друштва, Београд, Србија;

Главни и одговорни уредник било којег часописа требало би у свом првом уводнику да изнесе своје визије будућег изгледа часописа, својих намера и циљева, намене и перспективе часописа, али и да објасни како ће то постићи, како ће уређивати часопис. Ако и имате неке идеје, како их објаснити, и себи и другима? Издавача часописа је већ уверио у исправност својих идеја и постављен је на ово место. Како то објаснити општој и стручној јавности? Можда је најједноставније: поступно и постепено.

Као 30. главни и одговорни уредник имам прави амбивалентни осећај: с једне стране почаст да уређујем овакав часопис, а с друге стране страхопоштовање и зебњу, знајући историјат часописа и углед који ужива. Међутим, како каже велики Исидор Папо: „Важно је поћи за својим идеалом. А сваки ће стићи докле му снаге буду дозволиле“ [1].

Наслов

Да пођемо од наслова: немам никаквих илузија да је могуће поредити се са великим Владаном Ђорђевићем. Избор његовог усклика и девизе за наслов овог уводника је само израз дубоког поштовања његовог рада и убеђења да тако мора бити ако желите успех у било ком послу. Његове давно написане речи су увек актуелне: „Нас може спасити само рад... Тај *сисџем*¹ ваља из основа поправљати, у мнојоме из основа променији, што је главно, ми сви, који се зовемо Срби, треба да се променимо, да постојанемо пошријошничнији и вреднији. Само се радом долази до благостања, и преко овога до праве слободе“ [2]. Утисак је да су ове речи данас актуелније него раније.

Владан Ђорђевић (1844–1930), човек необичне енергије и бројних талената. Био је: први српски хирург, трећи Србин у српском војном санитету, ратни начелник санитета, реформатор и организатор српског војног и цивилног санитета, политичар, држав-

Слика 1. Владан Ђорђевић (1844–1930)

Figure 1. Vladan Đorđević (1844–1930)

Слика 2. Први знак и печат Српског лекарског друштва
Figure 2. The first emblem and stamp of the Serbian Medical Society

ник, амбасадор, градоначелник Београда, председник Владе Србије, академик, књижевник, историчар, оснивач Српског лекарског друштва (СЛД), Црвеног крста Србије, Соколског друштва итд. У сваком послу је био више него успешан. Модернизовао је Београд као градоначелник, а Србију својим санитетским законима и политичким радом [3]. На крају, после хапшења и робијања, умро је у изгнанству јер му ниједна власт није опростила указивање на „погрешке у људима“ који су одлучивали. Утисак је да сећање на њега чува само српски санитет. Једине две његове бисте се налазе у Српском лекарском друштву и кругу Војномедицинске академије. Српски архив за целокупно лекарство (СА) ће љубоморно чувати успомену на свог идејног творца, оснивача и првог главног уредника (Слика 1 и 2).

1 Сви цитати из ранијих извора пренети су оригинално према тадашњим правописним правилима. Такође, сва наглашавања у тексту курзивом (*italic*), масним словима (**bold**) или подвлачењем су као у оригиналном тексту.

Online first: February 7, 2017

Correspondence to:

Mile IGNJATOVIĆ
Serbian Archives of Medicine
1 Kraljice Natalije Street, 11000
Belgrade, Serbia
srparhiv@bvcom.net

Слика 3. Заглавље првог броја часописа „Народно здравље“
Figure 3. Logotype of the first issue of the Narodno Zdravlje journal

Владан Ђорђевић је девизу *Laboremus* користио често. Налази се у заглављу часописа „Народно здравље“, који је покренуо и уређивао (Слика 3). На дипломама које су добијали чланови СЛД приказана је старогрчка богиња Ника која у руци носи књигу са натписом *Laboremus* (Слика 4). Са истим насловом је и његов поздравни говор и реферат на Првом конгресу српских лекара и природњака 1904. године [4, 5].

Изглед и лого

Квалитет сваког часописа је суштински у чланцима. Међутим, часопис не сме бити безличан, мора бити препознатљив и по духу и по изгледу. Тај визуелни изглед је битан јер на први поглед може говорити да је часопис себи својствен. О духу часописа мора бринути уредништво, али први утисак се стиче од корица и оне морају осликавати тај дух. Уосталом, као љубав на први поглед, као заљубљивање на други поглед. Часопис СА је постао посебан за ових 145 година, а традицију не смемо заборавити, као знак захвалности свима који су до сада радили на овом часопису. За лого је искоришћена слика богиње Нике, богиње победе, часне победе без крви, касније и богиње просвећености и писмености. Исти је цртеж Нике са поменутих диплома. За корице је искоришћен лик великог Владана Ђорђевића, нашег духовног творца, оснивача и првог главног уредника. Захваљујем се мом пријатељу Златку Т. Урошевићу, који је израдио нове корице и лого часописа.

Финансирање

СЛД је оснивач, власник и издавач часописа СА. То је вероватно добро, јер су и СЛД и СА преживели „теш-

Слика 4. Богиња Ника са дипломе Српског лекарског друштва
Figure 4. Goddess Nike from the Diploma of the Serbian Medical Society

ка времена“, а избегли разне самоуправне интересне заједнице, одборе и комисије, где вам бирократа или партијац једноставно укине средства и тако још једноставније угаси. Није боље бити ни у рукама великих издавача. Сваком издавачу који издаје по више од 2.000 часописа (*Springer, Elsevier, Wiley-Blackwell*) неће бити значајно укидање било ког часописа. Накнадно подизање из пепела данас је немогуће.

СА је часопис чланова СЛД и претплатника часописа. Уколико желе да имају угледан часопис у којем могу нешто прочитати или публиковати, мора им бити јасно да издавање таквог часописа кошта. Због тога сви аутори из Србије морају бити чланови СЛД и претплатницима СА, а аутори из иностранства претплатници на СА. Чак и председник СЛД, и овај уредник и чланови уређивачког одбора, ако желе да објаве чланак. Износ и чланарине и претплате је смешно мали. Износи око 300 динара месечно, као једна кутија цигарета месечно или једно пиће у ресторану месечно. Издавач није уважио предлог о благом повећању претплате, а пребацивање аутору ових редова да жели да наплаћује публикавање радова је неозбиљно. Простом рачуницом може се доћи до податка да публикавање сваког чланка у СА издавача кошта око 500 €. И то без накнаде уредницима и рецензентима. Али, морају се урачунати: закуп и одржавање простора (кирија, струја, вода, телефон, интернет), плате запослених у редакцији и администрацији, припрема и одржавање сајта часописа, припрема електронске верзије часописа, лектура и коректура за енглески и српски језик, техничко уређивање и припрема за штампу, штампање часописа, паковање и слање часописа, чланарине и претплата часописа у међународним и домаћим индексним базама и библиотекама. Накнадни трошкови ће бити и дигитализација ранијих волумена часописа и књига. СА неће наплаћивати публикавање радова, које у иностранству кошта од 300–3.000 € по чланку.

А шта претплатник СА добија за годишњу претплату од 25 €? Добија: часопис свог струковног удружења (најмање шест бројева годишње), бесплатно публикување његовог рада или више радова предатих у току те године, приступ електронској верзији часописа и

садржајима сајта само за претплатнике. Не би требало заборавити да бесплатан приступ сајту часописа за кориснике није бесплатан и за часопис. И на крају, када нешто платите, имате осећај да је то ваше, а часопис је ваш.

REFERENCES

1. Jevtić M. Vreme medicine. Odgovori 5. Izidor Papo. Zaječar: Zaječar; 1983. str. 253–61.
2. Đorđević V. Istorija srpskog vojnog saniteta. Knjiga IV. Istorija poljske vojno-sanitetske službe u srpskoj vojsci za vreme Srpsko-Bugarskog rata 1885–1886. Beograd: Srpsko lekarsko društvo; 1886. str. I–VI.
3. Čolović R. Istaknuti srpski lekari i profesori. Knjiga I. Akademik dr Vladan Đ. Đorđević. Beograd: Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu; 2010. str. 33–116.
4. Đorđević V. Laboremus! Pozdrav Prvom kongresu srpskih lekara i prirodnjaka. U: Subotić MV, Kujundžić V (urednici). Zbornik radova Prvog kongresa srpskih lekara i prirodnjaka. Knjiga 1. Beograd, 5–7. sept. 1904. Beograd: Srpsko lekarsko društvo; 1905.
5. Pavlović B. Sećanje na Prvi kongres srpskih lekara i prirodnjaka. Povodom stogodišnjice. Srp Arh Celok Lek. 2004; 132:463–8.